

ПОЛІТИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТА.

РІЧНИК II.

ВИПУСК Ч.2/II/.

П. АНТОНЕНКО :

НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ СРІВНОЇ ЗЕМЛІ.

/ В 15-ту річницю Карпатської України /.

ЛЮТИЙ 1954.

ЦІНА: 15 ц.

П. Антоненко:

НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ.

/ В 15-ту річницю Карпатської УКРАЇНИ /.

В час коли багатоміліоніві світові потуги стоять у тривалому конфлікті й потуються до остаточного зудару, що в ньому рішатиметься їх буття чи небуття, може виглядати дивним, коли присвячується увагу маленькій кількасоттисячній галузі українського народу, що знайшлася на короткий час між обома світовими війнами в межах Чехословацької Республіки й у березні 1939 року проголосила свою короткотривалу самостійність. Проте робимо те не лише тому, що минає саме 15 років з часу тих вікопомних днів на Закарпатті, а й тому, що саме приклад цього клаттика української Срібної Землі доводить найкраще невмірущість українського народу й непоборність його у змаганні за самостійну соборну українську державу.

ххххх

Всупереч неправдивим ворожим вісткам об'єктивна наука ствердила, що в час, коли мадари ще перебували в своїй прабатьківщині Азії, - по обидва боки схилів Карпат мешкала вже слов'янська людність - предки теперішніх карпатських українців. Цим перекреслюється хитра вигадка малярських шовіністів, мовляв українці щойно прийшли в Карпати з мадарами, а до того часу та земля стояла пустою.

Не дивлячись на те, що лиш у зарання нашої історії Карпатська Україна належала до спільної Русько-Української Держави й довгі століття стогнала під малярським ярмом та була постійним об'єктом різних спроб маляризації, населення витривало довгі століття лихоліття і хоч було позбавлене верхівки, але нарід жив своїми рідними традиціями, не поривав з матірним пнем великого українського народу й використовував кожную нагоду, щоб довести свою ворожість супроти Малярщини, що силою зайняла несвої землі.

Спротив мадярам був часто стихійний і неусвідомлений. Це опришки, які з недоступних твердинь у недосяжних горах обороняли свою особисту волю й помщали народні кривди, це населення, яке з великою ворожістю віднеслося до мадярського повстання у 1949 році й на теренах заселених українцями, зокрема в околицях Хусту самачинно зліквідувало мадярське повстання, ще раніше, ніж прийшли австрійські й московські війська.

Але мадяри за століття свого панування встигли знищити народню провідну верству і навчилися міцно тримати український нарід у темноті й нужді. Через те ті поодинокі освічені люди, що виходили з карпато-української вітки народу це були явища досить виїмкові й оскільки вони ставали на службу свого народу, то самі добре не знали, кудю піти й у протывагу мадярам кидалися в обійми іншого ворога, Москви, проповідуючи так зване москвофільство.

Тимто властиво події Української Національної Революції 1917 - 1920 років заскочили Карпатську Україну далеко більше неприготованою як інші. В недавній паліяті населення ще були зудари австрійської й московської армії, що довгий час стояли в Карпатах, залишаючи сліди несправедливого бою за не своєї землі на довгі десятиліття. А коли на обрії постала така приваблива й близька українська держава з рідною мовою, рідними обичаями і рідною правдою, то її відразу відчуло незряче серце. І сповнилось ще одне пророцтво Тараса Шевченка ... І немудрі Премудрих одурять.

Нарід пізнав і побачив відразу де його місце, і коли в 1919 році було проголошено соборність самостійної української держави людність Карпатської України й Пряшівщини приєдналася до матірнього пня, даючи правдивий вияв своїх почувань і своєї революційним способом здобутої національної свідомости. Перший свобідний вияв не зміг бути переведений у життя, бо події пішли іншим порядком.

На мирових конференціях, що слідували після першої світової війни не визнано всупереч пунктам американського президента Вілсона право на самостійне існування сорокміліонового народу. Україну розшматовано на четверо й один кусник з того вдалося зарвати Чехії, що в особі свого першого президента Масарика знайшла діяча, що хитрими маневрами й далекосяглыми впливами виторгував собі Прямівщину й Карпатську Україну, обіцяючи конституцією автономію до трьох місяців.

Та знов знехтовано волю народу. Більше десяти років у конституції Чехословацької Республіки стояли глумливі рядки про автономію Карпатської України, що її вона мусить дістати на протязі 90 днів. Українські опортуністи вичерпувалися порожніми балачками в справі обіцяної автономії й діставали на те завжди однакову відповідь: "Ви ще не готові". А в той самий час чехи підсичували різні противенства, фінансували москвофілів, переслідуючи українців, мовляв, за сепаратизм. І так провадилися безконечні торги й гра в фальшиві карти аж поки молодий націоналістичний рух не став на власні ноги й не поставив справи рубом: ніякими переговорами ми нічого не здобудемо, лиш власними силами і змаганням можна здобути те, що в нас забрано силою.

Починається новий етап в житті малої вітки великого українського народу, який завдяки сміливим і революційним гаслам українського націоналізму нищить у душах нових поколінь чужі кордони, що врізалися у наш живий організм і об'єднує всіх українців в один табір боевого напруження за відвічні ідеали народу.

Стало ясним, що чехи доти будуть водити українців за ніс, поки останні не візьмуть собі силою те, що їм належить по праву. Праця, що її вкладав послідовно і вперто український націоналістичний рух у пробудження карпатської вітки українського народу, скоро дала свої плоди. Проти економічних засобів, що йшли на поміч москвофілам, проти

чеського терору, проти заборон і переслідувань зростали і міцнішали у щоденному змагу широкі маси. Це вже не були ті затуркані й темні русини, це зроджувалася нація свідома свого я і своїх стремлінь.

В середині 30-тих років бій за душу карпатського українця був уже вирішений. Український націоналізм повністю переміг. А на догідну хвилину не довелося довго ждати. Коли восени 1938 року чехи опинилися в скруті, вони мусіли піти на уступки й передати ведення справ на Карпатській Україні в руки досвідченого педагога О. Августина Волошина. Почався час державного будівництва на Карпатській Україні, в яке український націоналістичний рух під проводом полк. Андрія Мельника вклав стільки труду й крові своїх найкращих визнавців.

Події пролітали шаленим темпом. Арбітражі західних потуг обкромлювали Карпатську Україну до непізнання. Мадяри проти всякого глузду одержують при зеленому столі весь багатий на урожаї південь з Ужгородом і Мукачевом включно. Крім того сильні диверсійні банди малярські і польські занепокоють спокій країни. Їх щоправда вдається скоро унешкідливити, але ситуація цим не покращала. При повній незаінтересованості Німеччини, яка мала супроти українського народу свої плани, що їх бодай частково виявила в 1941-1944 роках, при ворожій "неутральності" Італії і явній ворожнечі всіх окупантів України чи аспірантів на її окупацію, довелося в тих важких часах ставити на ноги державне життя починаючи від найменших дрібниць. Про труднощі зокрема з боку чехів, що сталими провокаціями загрожували мирному розвиткові країни нині собі тяжко зробити уяву. А все ж Карпатська Україна послідовно розвиває свої державні чинності та підготовляє вільні вибори, що мають показати справжню волю народу.

Ці вибори, що відбулися 12 лютого 1939 року, явно показали волю народу. Українське Національне Об'єднання, що виставило одну коаліційну

листу виборців, отримало 93% всіх голосів, що хотіли бачити Карпатську Україну вільною і незалежною до часу, коли вона змогла б об'єднатися з матірними звільненими від окупантів землями. Таким чином був законно вибраний парламент Карпатської України.

Та чехи на чолі з Бенешом далі продовжували свої інтриги. Проти волі населення вони назначують міністром в Карпатській Україні відомого ворога українців і добре знаного з його москвофільської діяльності в Ужгороді ген. Прхалу, жонатого з московською білоемігранткою. Це викликало хвилі протестів населення Карпатської України, а владі в Празі дало підставу відкласти кілька разів відкриття сойму Карпатської України.

А ситуація ставала все більше загрозлива. Стало ясным, що генерал Прхала виконує провокативні завдання ослабити владу Карпатської України й не дати їй змоги закріпитися. Це він підтвердив домаганням, щоб Карпатська Січ здала всю зброю, а коли вона це очевидно відмовилася зробити, почав ваєнні дії проти військових формацій Карпатської Січі. Цей удар у спину в обличчі грядучих подій показав справжнє лице Праги. Сім десятків членів Карпатської Січі загинуло в цьому бою, між ними сл. п. Малащук, Лютик, Лисюк і інші. В обличчі цього набирає справжнього світла факт, що угруповання, яке себе має сміливість називати націоналістичним співпрацює з цим катом українського народу досьгодні.

В боях проти чехів відзначився провідник "Летючої Ескадри" Демон-Довгопільський/пізніше замордований німцями на Волині/, що своєю театральною трупкою довгі години обороняв будинок напроти Карпатської Січі проти регулярної армії з танками і скорострілами.

Виконавши свою юдину роботу, чеське військо, на вістку про окупацію Чехії німцями, відійшло, а Карпатська Україна в обличчі надходячого мадярського війська - проголосила 14 березня 1939 року свою самостійність, вибираючи Монсініора Августина Волошина першим президентом цієї малої землі.

Проголошення маю велике значення й було уможливлене крoзю тисячі січовиків, що в героїчних нерівних боях стримували регулярні мадярські війська. І коли в залі засідань парламенту проголосували наші послі одногoлoсно конетитуцію і самостійність, було вже чути гарматні стріли мадярських частин, що підходили до столиці Карпатської України - Кусту.

Ще раз протиправно й грубо насильям знехтовано волю української нації. Під ударами переважаючого ворога гине цвіт нації в обороні відвічних прав свого народу: Тацинець, Блистів, Колодзінський, Косак - це лише кілька представників з тих облитих кровю днів, коли треба було показати, що Україна непоборна, що вона вміє боротися, гинути, а не здатися в боротьбі за свої права.

На підтвердження вкладу праці Українського Націоналістичного Руху в розбудову Карпатоукраїнської Держави, влада Карпатської України на екзилі в літі 1939 року підписала договір співпраці з Організацією Українських Націоналістів

Для нас нині приклад Карпатської України важливий ще й тим, що в обличчі московського ворога, який гримми й оманами старається внести заколот у наші ряди та проповідує, що вільні вибори в Україні не принесли б нам політичного успіху, ясно доказує облудність сподівань білої Москви. Ми знаємо, що такі вибори - так як на відсталій у світі час Карпатській Україні дали б нам щонайменше 93% голосів, а що найважливіше - грудей готових у разі небезпеки постояти за свій рідний край і відбити ворога звідхи б він не йшов і як би він не називався.

Це добре знає червона Москва. Страх перед малою Карпатською Україною погнав ССРСР в обійми Німеччини - найбільшого тогочасного ворога Москви. Сталін міг плузуливо зприводу Карпатської України зазначувати, що не можна слона приєднувати до комаря/себто східних і осередних земель України/, але таки той комар - Карпатська Україна відганяв

сон з очей московладців Москви. І нині, коли червона Москва окупувала всі українські землі, вона оцінює українську небезпеку й усіми способами старається її знищити.

Але нині, як і п'ятнадцять літ тому в обороні рідного краю діє СМІ, розгортаючи фронт боротьби й закликаючи нас не складати зброї, бо не за горами карна час, коли на всіх теренах вільної незалежної Української Держави замають намі вільні простори і ми з пошаною згадаємо всіх тих, що в обороні рідного краю склали свої голови. Між ними почесне місце займуть воїни Карпатської Січі, що 15 літ тому ринули з вірою в правду й краще завтра України. Їх чин навіки нерозлучно зв'язав Карпатські землі з матірнім шем, бо там, де цей зв'язок засвідчений кров'ю, його не може ніщо знищити.

XXXXXXXXXX

Борислав: Карпатський Березень.

Недавно ще, о ні, недавно

Ми співали про сонце і квіти,

Про червоне пахуче вино,

Про сп'яніле, закохане літо.

Нов потоками хтось розліяв

Лунних співів акорди стодзвонкі,

Гомоніли розквітлі поля

В надвечір'я веселі, червоні.

Та минулось усе й ми пішли,

Розпрощавшись криваво у бою.

Рани душу до дна протекли

У невольні дні звіробою.

К о н т р о л ь н і з а п и т а н н я .

1. Хто був першими мешканцями Карпатської України?
2. Якими шляхами ішов спротив українського народу мадяризації?
3. Що ставало на поміч мадяризації?
4. Коли і як пробудилася Срібна Земля до свідомого національного життя?
5. Як Карпатська Україна знайшла в Чехословаччині і яка її там була доля?
6. Що завдячує Карпатська Україна українському націоналістичному рухові?
7. Яка роль ОУН у державному житті Карпатської України?
8. Коли відбулися вибори до сейму Карпатської України?
9. Як ставилися Чехи до державности Карпатської України?
10. Який наслідок у міжнародній політичній ситуації мало державне відродження Карпатської України?